

Ваша светости, господине Порфирије,

**Уважени председниче Народне скупштине
Републике Србије, господине Дачићу,**

**Поштована председнице Владе Републике
Србије, госпођо Брнабић,**

**Поштована колегинице из Црне Горе, госпођо
Братић,**

Поштоване екселенције,

Поштовани ректори Универзитета у Србији,

**Поштовани градоначелници и председници
општина,**

Поштоване колеге и сарадници,

Драги гости,

**Као домаћин Светосавске академије, свима
желим добродошлицу и надам се да ћете уживати у
програму који смо припремили за вас - да се заједно
подсетимо одакле смо потекли, које је духовно
наслеђе вековима градило дух српског народа и
посебно, на чему је утемељено српско образовање,
чији је значај непроцењив за развој наше државе.
Данас, на Савиндан, Школску славу, прилика је да са
посебним поносом истакнемо наше ученике,**

студенте, васпитаче, наставнике и професоре, који су и у овим, посебно изазовним временима, успели да своје знање, вештине и креативност усмере на општу добробит своје државе и свога народа.

Данас стојим пред свима вама, захвалан на доприносу да се одржи континуитет образовања и у време пандемије, као и на томе што нисмо дозволили да образовање у било ком моменту стане, а успели смо и да заједно радимо на његовом унапређивању.

Образовање је у сваком друштву најважнији и најкомплекснији процес и систем, а одликују га посебност и динамичност. Знање је покретач развоја у свим областима, почев од привреде, индустрије, пољопривреде, преко здравства, социјалне политике, саобраћаја, до одбране, културе, спорта, религије и политике. Због тога образовање нужно прожима све аспекте друштва, животе свих појединаца, а то значи богате и сиромашне, запослене и предузетнике, младе и старе, ђаке, студенте и њихове родитеље, као и наставнике на свим нивоима система образовања и васпитања.

Токови развоја образовања саставни су део историје цивилизације, те су стога увек пратили њене успоне и падове. Ни ми у томе нисмо могли бити изузетак. Историја српског народа показује да смо одувек имали појединце, који су на темељу свог знања, енергије и вештина, умели да дубоко разумеју своје време и човекову потребу за знањем. На почетку те историјске вертикале-стоји свестрана личност Растка Немањића, потоњег Светог Саве. „Било је школа и пре Светог Саве“ каже песник (Бећковић), али је он први успоставио поредак записујући у Номоканону обавезу свештеника и монаха да описмењују децу и оснивају школе, следећи тиме ретке примере своје епохе.

Просветитељска мисија Светог Саве, заснована на развијању човекових духовних вредности, утемељених на јачању његових способности да не мисли само о сопственим тренутним потребама, већ и о оним дугорочним и општим, колико божанским и људским, толико и општедруштвеним потребама, била је основа црквено-државног самоутемељења.

Полажући светосавље у темеље наше државности и духовности, постављени су главни оријентирни нашом сигурнијем кретању кроз бројна историјска искушења и учинили нас спремнијим за суочавања са свим силама које су настојале да слома слободарске тежње српског народа и његово чврсто опредељење да буде и остане свој на своме. Тај труд је монаха Саву уздигао до државника, дипломате и архиепископа. А љубав српског народа и духовно наслеђе које нам је оставио, поставили су га за првог лекара, првог просветитеља, највећег народног мудраца и ерудиту, а коначно и за свеца.

Љубав и признање Светом Сави исказани су песмама, народним предањима, уметничким делима, топонимима, али и овим празником – Савинданом, када се за вредна достигнућа у просвети додељује престижна награда која носи име Светог Саве.

Више од седам векова, оставштина Светог Саве била је сидро идентитету српског народа и његов светионик ка слободи. Успостављавајући савремену српску државност, устаници из 1804. године знали су

да нема истинске независности и уздицања Србије без образовања народа. Једва писмени, умели су да старање о образовању повере најобразованијем и најцењенијем међу Србима свога времена – Доситеју Обрадовићу.

Доситеј Обрадовић је образовање успоставио као државну функцију. Својим неуморним прегалаштвом на подизању школа, инсистирањем да школовањем буду обухваћене и жене, проналажењем учитеља и радом на унапређивању њиховог статуса, оснивањем штампарија и штампањем књига на народном језику, Доситеј, први попечитељ, односно први српски министар просвете, дао је немерљив допринос образовању свога народа, несразмеран свом кратком мандату. Оснивајући Велику школу, градио је систем образовања за јавну администрацију нове државе и утирао пут за оснивање наших универзитета.

Убрзо је основана Матица српска - за четири године обележићемо два века рада те сјајне културне, просветне и научне установе. Неку деценију касније, основано је Друштво српске

словесности, претеча Српске академије наука и уметности, круне нашег система образовања и науке. Треба овде поменути и Српску књижевну задругу – ризницу књига, која ће у априлу навршити 130 година рада. Ове просветне, културне и научне установе, старије су од много чега у свету и сведоче колико смо као држава и народ радили да образовање приближимо што већем броју људи.

Тако је успостављена мрежа подршке незауостављивом развоју образовања, науке, културе и уметности - најбољег везивног ткива народа разасутог у различитим царствима, традицијама и културама, а стога и најснажнија подршка очувању свести да сви ми, где год да живимо, имамо један идентитет.

Сигурно је да би дуго трајало набрајање имена свих српских стваралаца који су својим знањима задужили свет, а не само своју државу. Још је непрегледнија колона учитеља, наставника, професора, научника, истраживача, уметника, који су својим преданим радом развијали дугу и богату историју српског образовања.

Данас смо сви, индивидуално и колективно, укључени у образовање. То је процес у који се улази рођењем и остаје у њему целог живота. Отуда се се сви с правом осећају позваним да се "разумеју" у процес и систем образовања. Сви они имају властити суд шта је добро, а шта лоше у образовању, „како треба“ да изгледају уџбеници, „шта и како треба“ да раде учитељи, наставници и професори, "знају" шта треба мењати. Оволики број актера, посредно или непосредно укључених у систем образовања, сам по себи објашњава да су управљање образовањем као процесом и креирање образовних институција и политика, најкомплексније активности јер у њима учествује заједница у целости. То значи да треба имати на уму и усагласити ставове стручно-образовног дела друштвене заједнице и оног ширег дела, који користи садржаје образовно-васпитног рада.

Истина је да те различите позиције није увек лако држати у равнотежи. Не само у погледу новца који се за те намене мора издвојити, него првенствено у погледу програма, садржаја, форме, метода, потреба. Али управо је то врлина која

показује бригу заједнице, свих грађана и грађанки, да нам образовање буде што боље, јер оно је наш залог за будућност. Образовању је потребна и за његов развој драгоценост - та колективна брига и енергија. Морамо имати стрпљења и времена да упознамо и проценимо различите идеје, мишљења, предлоге, примедбе, за све што може допринети да нашој деци школа буде друга кућа која ће их свестрано припремити и оспособити да искажу своје креативне могућности.

Систем образовања и васпитања у Републици Србији компатибилан је са европском образовном праксом. Награде које освајају наши ђаци и студенти на међународним такмичењима, радови наших истраживача, активности наших професора на страним факултетима и истраживача на институтима, показују да шира научна заједница препознаје домете нашег образовања. О томе сведоче и сви који су са нашим дипломама отишли да раде широм света, као и страни студенти који у све већем броју долазе на наше универзитете. Указујемо на све ово због тога што се поносимо чињеницом да смо у тешким условима, пре свега захваљујући развоју привреде, образовање и науку ставили у врх

приоритета ове државе. Треба и у овој прилици нагласити да нема развоја државе и друштва без већег знања и боље примене стечених знања, као што су већа знања и њихова функционална примена пресудно зависни од финансијских средстава које држава издваја за све који учествују у образовно-васпитном процесу. Влада Републике Србије показала је то својим конкретним активностима. Грађани Србије треба да знају да све ово што је видљиво и налази се у првом плану њихових интересовања, прати много тога што је изван интересовања шире јавности.

Простора за боље, разуме се, увек има. Образовање не би било покретач свега у друштву да не поседује моћ и за самоусавршавање.—Ово министарство и Влада радиће на томе предано. Као што ћемо се трајно сећати наших утемељивача и одавати им почаст, тако што ћемо на овај дан, наградом која носи име Светог Саве, одати признање делатницима у просвети, који су на предлог својих колега, оним што су урадили на пољу образовања, постали достојни Светосавске награде. Уверени смо да ћемо се заувек сећати нашег духовног утемељивача и у годинама које долазе и да ће на овај

**дан у школама снажно и надахнуто одјекивати:
Ускликнимо с љубављу светитељу Сави!**

Хвала вам!